

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1871/2018
12.06.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., против тужених ББ и ВВ, обе из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Стеван Костић, адвокат из ..., ДД и ЋЋ, обојице из Републике ..., ... на ..., ЕЕ и ЖЖ, обе из Републике ..., ..., ЗЗ, ИИ, ЈЈ, КК, ЛЛ, ЉЉ, ММ и НН, свих из Републике ..., ... на ..., чији је заједнички пуномоћник Стојан Радошевић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужених ББ и ГГ изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6514/17 од 15.11.2017. године, у седници већа одржаној 12.06.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужених ББ и ГГ изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6514/17 од 15.11.2017. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 33090/13 од 28.06.2017. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се утврди да су ништави и да не производе правно дејство, од момента закључења, уговори о купопродаји закључени 02.08.2013. године пред Првим основним судом у Београду Ов I бр. 99145/2010 и Ов I бр. 99195/2010, што би тужени били дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке обавезана је тужила да туженима ББ, ВВ и ГГ накнади трошкове парничног поступка у износу од 215.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана када се стекну услови за извршење па до исплате, док је захтев за накнаду трошкова парничног поступка осталих тужених одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6514/17 од 15.11.2017. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о купопродаји усвојен, док је у делу којим је тражено да се утврди да уговори не производе правно дејство од момента њиховог закључења тужба одбачена, као недозвољена. Ставом другим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка у односу на тужене ББ, ВВ и ГГ тако да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени ББ и ГГ су благоремено изјавили ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужила је поднела одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужених ББ и ГГ није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором о купопродаји Ов I бр. ../2010 тужила је сада пок. ЊЊ, правном претходнку тужених, продала гарсоњеру број .., површине 18 м2, за цену од 15.000 евра, а уговором о купопродаји Ов I бр. ../2010 му је продала једнособан стан површине 39 м2. Обе непокретности налазе се у ... у ул. ... бр. ... Уговори су 02.08.2010. године оверени пред Првим основним судом у Београду. ЊЊ је преминуо 02.11.2011. године. Решењем Првог основног суда у Београду О 16076/11 од 30.05.2013.године тужени су оглашени за законске наследнике на целокупној заоставштини пок. ЊЊ, коју, између осталог, чини право ванкњижног власништва на непокретностима које су предмет оспорених уговора. Тужила је са сада пок. ЊЊ била у пријатељским односима и у циљу решавања својих финансијских проблема у јуну 2010.године је од њега позајмила 9.000 евра, а у јулу исте године још 3.000 евра. Пристала је да у циљу обезбеђења зајмодавчевог потраживања са њим закључи спорне уговоре о купопродаји непокретности, укњижене као њено власништво. Тужила пок. ЊЊ дуг није вратила, а он јој никада није исплатио цену наведену у уговорима. Ради намирења новчаног потраживања ЊЊ је станове издавао и убирао закупнину.

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је применом члана 66. Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО) оценио да су спорни уговори привидни правни послови који, у циљу обезбеђења учињене позјамице, прикривају уговор о залози. Такви уговори су противни принудним прописима и сходно члану 103. став 1. истог закона ништави. Међутим, како се у смислу члана 66. став 3. ЗОО привидност уговора не може истицати према трећим савесним лицима, а како тужила, која је свесно приступила закључењу симулованих уговора није доказала да су тужени несавесни, то је првостепени суд тужбени захтев одбио као неоснован, јер тужени не треба да сnose последице повреде начела савесности и поштења и забране злоупотребе права прописане чл. 12. и 13. ЗОО.

Насупрот становишту првостепеног суда, правилно је другостепени суд оценио да је у првостепеном поступку погрешно примењено материјално право и првостепену пресуду преиначио тако што је усвојио постављени тужбени захтев за утврђење ништавости спорних уговора.

Према члану 51. ЗОО, свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ (став 1.). Основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима (став 2.).

Према члану 52. истог закона, ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

Према члану 66. истог закона привидан уговор нема дејства међу уговорним странама (став 1.) Али, ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност (став 2.). Привидност уговора не може се истицати према трећем савесном лицу (став 3.).

Према члану 103. став 1. истог закона уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ништав је ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Основ уговорне обавезе или кауза је циљ коме странке теже приликом преузимања уговорних обавеза. Код двострано обавезних уговора обавеза једне странке има за своју каузу обавезу друге странке, обавеза једне, основ је обавезе друге стране. У уговору о купопродаји купац се обавезује да плати одређену цену зато што ће му продавац продати и предати одређену ствар и обрнуто.

Према томе, кауза је један од битних услова за настанак одређеног правног посла, односно уговора. Међутим, кауза може бити и привидна, односно фиктивна. Она се јавља као резултат воље уговорних страна које, инспирисане одређеним мотивима, лажно представљају трећим лицима да су закључиле један уговор са одређеном каузом, а заправо га нису закључиле. Таква фиктивна кауза

доводи до настанка фиктивног уговора, а такав уговор не производи правно дејство, односно ништав је.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да тужила и правни претходник тужених спорне уговоре нису закључили са намером преноса права својине на непокретностима, већ са намером да уговори послуже као средство обезбеђења потраживања сада пок. ЊЊ према тужили у висини позајмљеног новца. На то указује и утврђена чињеница, која се ревизијом не може побијати, да спорни уговори нису у целости испуњени у том смислу што пок. ЊЊ тужили није исплатио купопродајну цену наведену у уговорима, већ је од прихода остварених издавањем станова пребијао дуг који је тужила имала према њему. На одсуство намере стицања права својине на непокретностима указује и чињеница да пок. ЊЊ по закључењу и овери уговора није поднео захтев за пренос право својине на непокретностима на своје име у јавним књигама.

Због одсуства основа (каузе) за продају, куповину и пренос права својине на непокретностима, спорни уговори не могу да производе правно дејство, како је то правилно оценио другостепени суд.

Супротно наводима ревизије, у конкретном случају нема места примени одредбе члана 66. став 3. ЗОО. Тужени су законски наследници уговарача тужиле и на њих је у смислу члана 212. став 1. Закона о наслеђивању заоставштина оставиоца прешла по сили закона у моменту оставиоачеве смрти. Због тога тужени имају идентичан правни положај као и њихов правни претходник тј. једнака права и обавезе и независно од њихове савесности тужени се не могу сматрати трећим лицима према којима се привидност уговора не може истицати. Због наведеног тужила је према туженима могла поставити захтев за утврђење ништавости уговора због привидности на исти начин како је то могла учинити и према свом уговарачу.

Правилна је одлука о трошковима парничног поступка донета правилном применом члана 401. став 1. тачка 3. у вези чл. 153. став 1, 163. став 1. и 165. став 2. ЗПП, због чега је побијана пресуда потврђена и у овом делу.

Из наведених разлога применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

Врховни касациони суд је имао у виду да је у изреци првостепене и другостепене пресуде погрешно означен датум овере спорних уговора о купопродаји, утолико што је наведен датум “02.08.2013. године” уместо “02.08.2010. године”, али је нашао да се ради о очигледној грешци у писању, која може бити исправљена посебним решењем применом члана 362. ЗПП.

Председник већа- судија
Љубица Милутиновић, с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић